

УДК 636.4.087.8.084.1

**ЧЕРНЯВСЬКИЙ О.О., БАБЕНКО С.П.,
СЛОМЧИНСЬКИЙ М.М.,** кандидати с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРОТЕКТО-АКТИВУ І МАЦЕРАЗИ У ГОДІВЛІ МОЛОДНЯКУ СВИНЕЙ

Вивчено вплив згодовування пробіотику Протекто-актив та ферментного препарату Мацераза на продуктивні показники, перетравність і економічну ефективність використання даних добавок у годівлі молодняку свиней. Встановлено, що використання протекто-активу в комплексі з мацеразою сприяє підвищенню продуктивності свиней, перетравності поживних речовин раціону та забезпечує високу економічну ефективність. Найкращі результати отримано у тварин 3-ї дослідної групи, яким згодовували протекто-актив у кількості 3 г на 1 кг корму з 1-ї доби досліді, а мацераза з розрахунку 0,5 кг на 1 т корму з 61-ї доби досліді та упродовж 120 діб.

Ключові слова: молодняк свиней, раціон, кормосуміш, пробіотик Протекто-актив, ферментний препарат Мацераза, перетравність, рентабельність.

Постановка проблеми. Особливе місце у вирішенні проблеми зростання ефективності свинарства належить поліпшенню споживання і підвищенню ефективності використання кормів, оскільки основну частину виробничих видатків у свинарстві становить вартість кормів – 60–65 % [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стимувальним фактором для широкого застосування у годівлі моногастричних тварин дешевих кормів власного виробництва є наявність у них великої кількості специфічних вуглеводів. Моногастричні тварини практично не можуть руйнувати міжклітинні стінки зернових компонентів через відсутність в їх організмі відповідних ферментів. Некрохмалісті полісахариди «закривають» поживні речовини (білок, крохмаль), і не допускають вологу, яка бере участь у процесах травлення, тому поживні речовини виводяться з організму в незасвоєному вигляді [2, 6].

Порушення кількісного і якісного складу умовно-патогенної і симбіотичної мікрофлори призводить до дисбактеріозу і, як наслідок, до діареї і зниження засвоєння поживних речовин [1].

Встановлено, що нормальна мікрофлора відіграє важливу роль у захисті організму від патогенних мікробів, знижує дію токсичних речовин, впливає на формування природної резистентності організму, регулює обмін речовин, вітамінний баланс, кишкове травлення, стимулює імуногенез і продукування низки біологічно активних речовин. Нормальна мікрофлора кишечника тварин – це сукупність корисних мікроорганізмів, які заселяють шлунково-кишковий тракт і є основним чинником, що впливає на його фізіологічний стан [4,5].

Однією з нових кормових добавок мікробіологічного походження є пробіотик Протекто-актив – препарат на основі живих молочнокислих бактерій *Lactobacillus delbrueckii sp. bulgaricus* і біологічно активних речовин. Кормова добавка Мацераза містить у своєму складі пектааттрансселіміназу і ксиланазу. Мацераза компенсує відсутність в організмі тварин ферментів, які здатні гідролізувати рослинні некрохмальні полісахариди (протопектин, лігнін, геміцелюлози, глюкан, пентозани), розщеплює міжклітинну структуру рослинної сировини.

Метою досліджень було вивчити вплив згодовування пробіотику Протекто-актив в комплексі з ферментним препаратом Мацераза на продуктивність, перетравність та економічну ефективність їх використання у годівлі молодняку свиней.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводили на молодняку свиней великої білої породи в умовах свиноферми ТОВ «Маджерік Агрос» Володарського р-ну Київської області. Для проведення досліді було сформовано за принципом аналогів п'ять груп свиней по 10 голів у кожній – 5 кабанчиків і 5 свинок. Дослід тривав 195 днів і складався з двох періодів: зрівняльного – 15 діб та основного – 180 діб.

Дослідним тваринам усіх груп згодовували однаковий раціон у вигляді сухої кормосуміші, який включав пшеницю, ячмінь, макуху сої, макуху соняшника, крейду, вітамінно-мінеральний концентрат «Біотан» і сіль.

Протекто-актив та мацеразу вводили до суміші концентратів шляхом багатоступінчастого змішування з компонентами основного раціону. Годівля піддослідних свиней була груповою двічі на добу із щоденним обліком з'їдених кормів. Коригування раціону за кількістю заданого корму здійснювали періодично з урахуванням зміни живої маси і поїдання поросятами кормів. Напування водою проводилося із соскових поїлок. Умови утримання свиней були ідентичними (групами по 10 голів у станку). Зважування тварин виконували індивідуально один раз на місяць.

Поросяткам контрольної групи згодовували основний раціон, а тваринам 2, 3, 4 та 5-ї дослідних груп додавали до раціону пробіотик з розрахунку 3 г на 1 кг корму, а для поросят 3, 4 та 5-ї груп до раціону додатково вводили ферментний препарат Мацеразу з розрахунку 0,5 кг на 1 т корму. Мацеразу починали згодовувати поросяткам 5-ї дослідної групи на 1-у добу дослідів і упродовж 180 діб, поросяткам 4-ї групи – на 31-у (150 діб), поросяткам 3-ї групи – на 61-у добу дослідів упродовж 120 діб. Під час проведення дослідів виконували контрольне зважування свиней та облік кількості спожитого ними корму.

Результати досліджень та їх обговорення. Після зрівняльного періоду середня жива маса піддослідних свиней (табл. 1) істотно не відрізнялась (11,3–11,6 кг) і була майже однаковою.

У заключний місяць дослідів (вік 225 діб) тварини 3, 4 та 5-ї дослідних груп, яким до сухої кормосуміші додавали протекто-актив у комплексі з мацеразою, за живою масою переважали свиней контрольної групи відповідно на 11,9; 10,4 та 9,1 %, або на 12,7; 11,1 і 9,7 кг. Піддослідні тварини 2-ї групи, яким додавали до раціону протекто-актив без мацерози переважали контроль за живою масою на 5,1 %, або 5,4 кг. За основний період дослідів (180 діб) для одержання 1 кг приросту живої маси піддослідними тваринами в середньому було використано 3,44–3,91 к.од.

Таблиця 1 – Динаміка живої маси піддослідних свиней, кг, $\bar{X} \pm S_{\bar{X}}$ (n=10)

Вік, діб	Група				
	1-а	2-а	3-я	4-а	5-а
46	11,6±0,10	11,4±0,09	11,3±0,09	11,4±0,10	11,5±0,09
76	17,0±0,16	17±0,19	16,9±0,21	16,9±0,23	17,5±0,2
106	28,0±0,76	28,8±0,54	28,6±0,38	29,1±0,57	30,4±0,69*
136	43,8±0,89	45,9±0,73	46,6±1,11	47,4±1,10*	48,4±1,35*
166	62,0±1,22	65,3±1,06	67,9±1,30	68,3±1,49**	69,1±1,82**
196	83,9±1,42	88,3±1,3	93,5±1,71***	93±1,49***	92,9±2,19**
225	106,5±2,22	111,9±1,74	119,2±1,98***	117,6±2,06**	116,2±2,33**

Примітка: тут і далі * – p<0,05; ** – p<0,01; *** – p<0,001 порівняно з контрольною групою.

У свиней 2-ї дослідної групи, яким згодовували з сухою кормовою сумішшю протекто-актив упродовж 120 діб, затрати корму на одиницю продукції становили 3,69 к.од., що на 5,6 % менше від показників контрольної групи. У тварини 3, 4 та 5-ї дослідних груп, яким до кормосуміші додавали протекто-актив з першої доби дослідів упродовж 120 діб, а мацеразу – відповідно із 61, 31 та 1-ї упродовж 120, 150 та 180 діб основного періоду дослідів, затрати корму були, відповідно, 3,44; 3,50 і 3,54 корм. од., що на 12,0; 10,5 та 9,5 % менше від контролю.

Показники перетравності поживних речовин раціону наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Перетравність поживних речовин, %

Показник	Група				
	контрольна 1	дослідна			
		2	3	4	5
Органічна речовина	83,0±0,13	83,8±0,49	85,1±0,28*	84,1±0,30*	84,1±0,38
Сирий протеїн	79,6±0,49	81,3±0,62	82,9±0,61*	81,8±0,50*	81,7±0,63
Сирий жир	64,0±2,27	64,3±3,04	64,4±3,25	65,9±2,29	63,9±3,03
Сира клітковина	38,3±1,40	41,5±0,88	45,5±1,06*	43,4±1,03*	42,8±1,20
БЕР	90,3±0,28	90,7±0,37	91,7±0,24*	90,9±0,28	90,8±0,19

Аналіз результатів балансового дослідів показав, що згодовування молодняку свиней пробіотику Протекто-активу в комплексі з ферментним препаратом Мацеразу сприяє підвищенню перетравності усіх поживних речовин. Тварини дослідних груп мали вищі показники перетравності органічної речовини: 2-ї групи – на 0,8 %; 3-ї – 2,1 % (P<0,05); 4-ї – 1,1 % (P<0,05) і 5-ї – на 1,1 % відносно контролю.

Найвища перетравність органічної речовини, а саме 85,1 % ($P < 0,05$), була у свиней 3-ї дослідної групи, яким згодовувати мацерату почали з 61-ї доби досліду. Перетравність сирого протеїну була вищою у тварин 2-ї групи на 1,7 %, 3-ї – 3,3 % ($P < 0,05$), 4-ї – 2,2 % ($P < 0,05$) та 5-ї – на 2,1 % відповідно. Суттєвих відмінностей за перетравністю сирого жиру у тварин 1, 2, 3 та 5-ї груп не відмічали. Перетравність сирі клітковини у свиней 2, 3, 4 та 5-ї дослідних груп підвищилась відповідно на 3,2; 7,2 % ($P < 0,05$), 5,1 % ($P < 0,05$) та 4,5 % порівняно з контролем.

У результаті виробничої перевірки встановлено, що додаткове введення до раціону молодняку свиней на відгодівлі протекто-активу в комплексі з мацератою упродовж усього періоду дало змогу збільшити валовий приріст живої маси тварин на 6,46 ц порівняно з контролем за однакового рівня їх годівлі. Різниця полягала лише в тому, що до комбікорму свиней дослідної групи додавали протекто-актив з першої доби виробничої апробації, а мацерату до раціону додали на 61-у добу. Результати обчислення економічної ефективності застосування зазначених вище препаратів наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Економічна ефективність застосування добавок

Показник	Група	
	контрольна	дослідна
Витрати кормів, ц	295,7	299,3
Витрати добавок: протекто-актив, кг	–	66,5
мацерата, кг	–	9,75
Вартість використаних добавок, грн	–	6100
Вартість використаних кормів, грн	65054	71946
Вартість додаткового приросту, грн	–	10815
Загальні витрати, грн	101934	108826
Чистий прибуток, грн	38858	42781
Реалізаційна ціна 1 ц живої маси, грн	1674,1	1674,1
Валовий приріст живої маси, ц	84,1	90,56
Вартість валового приросту, грн	140792	151607
Прибуток на 1 гол. за період, грн	–	39,23
Економічний ефект на 1 грн затрат, грн	–	1,57
Рентабельність, %	38,2	39,4

Молодняк свиней, яким згодовували протекто-актив у комплексі з мацератою, переважав за середньодобовими приростами контрольних аналогів на 53,9 г на голову за добу. Додатковий приріст 1 гол. за 120 дів згодовування кормових добавок становив 6,46 кг. Вартість додаткового приросту становила 108,15 грн.

Економічний ефект на 1 грн додатково вкладених затрат складає 1,57 грн. Уведення до складу раціону молодняку свиней дослідної групи протекто-активу у комплексі з мацератою сприяло одержанню 39,23 грн чистого прибутку на голову за період вирощування.

Висновки. 1. Уведення протекто-активу у поєднанні з мацератою дало змогу збільшити живу масу свиней 3, 4 та 5-ї дослідних груп після закінчення досліду на 12,7, 11,1 і 9,7 кг або 11,9, 10,4 та 9,1 %.

2. Доза протекто-активу в кількості 1,5 г на 10 кг живої маси, або 3 г на 1 кг корму з першої доби досліду та мацерати з розрахунку 0,5 г на 1 кг корму з 61-ї доби досліду зумовлює збільшення перетравності органічної речовини, сирого протеїну, сирі клітковини та БЕР у тварин 3-ї дослідної групи на 2,1, 3,3, 7,2 та 1,4 % відповідно.

3. Виробничою перевіркою встановлено, що введення до складу раціону молодняку свиней протекто-активу у дозі 1,5 г на 10 кг живої маси, (3 г на 1 кг корму) і мацерати з розрахунку 0,5 кг на 1 т сухої кормової суміші сприяло підвищенню рівня рентабельності виробництва свинини із 38,2 до 39,4 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бойко Н. В. Альтернатива кормовим антибіотикам / Н. В. Бойко, А. К. Карганян, А. И. Петенко // Ефективні корми і годівля. – 2006. – № 2. – С. 4–9.
- Гуцол А.В. Продуктивність молодняку свиней при введенні в раціон мацерати / А.В. Гуцол, В.В. Гончарук, В.В. Гончарук // Проблеми становлення галузі тваринництва в сучасних умовах: матеріали науково-практичної конференції. – Вінниця, 2005. – С. 151–154.
- Ноздрін М.Т. Коефіцієнт використання корму і максимальна продуктивність свиней / М.Т. Ноздрін // Вісник Полтавського державного сільськогосподарського інституту. – Полтава, 2000. – № 6. – С. 56–58.

4. Стегній Б.Т. Пробиотики у тваринництві / Б. Т. Стегній, О. С. Гужвинська // Вісник аграрної науки. – 2005. – № 2 – С. 26–29.
5. Biernasiak J. The effect of a new probiotic preparation on the performance and faecal microflora of broiler chickens / J. Biernasiak, K. Slizewska // Vet. Med. – 2009. – Vol. 54, № 11. – P. 525–531.
6. Camhbll G.L. Enzyme applications for monogastric feeds: A review / G.L. Camhbll, M.R. Bedford // Can. J. Anim. Sci. – 1992. – Vol. 72, № 5. – P. 449–466.

Эффективность использования протекто-актива и мацераты в кормлении молодняка свиней

А.А. Чернявский, С.П. Бабенко, М.Н. Сломчинский

Изучено влияние скармливания пробиотика Протекто-актив и ферментного препарата Мацерата на продуктивные показатели, переваримость и экономическую эффективность их использования в кормлении молодняка свиней. Установлено, что скармливание молодняку свиней протекто-актива в комплексе с мацератой способствует повышению продуктивности животных, переваримости питательных веществ и обеспечивает высокую экономическую эффективность откорма. Наилучшие результаты получены у животных 3-й исследовательской группы, которым скармливали протекто-актив в количестве 3 г на 1 кг корма с 1-го дня опыта, а мацерату из расчета 0,5 кг на 1 т корма с 61-го дня опыта и в течение 120 дней.

Ключевые слова: молодняк свиней, рационы, кормосмесь, пробиотик Протекто-актив, ферментный препарат Мацерата, переваримость, рентабельность.

Надійшла 23.10.2013.

УДК 619:614.31:637:577.2

ОБЛАП Р.В., канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет
roblap@hotmail.com

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ *SALMONELLA SPP.* МЕТОДОМ ПЛР У РЕАЛЬНОМУ ЧАСІ

Розроблено тест-систему для визначення бактерій роду *Salmonella* методом полімеразної ланцюгової реакції в режимі реального часу (Real-Time PCR). Система уможливує ідентифікацію представників *Salmonella spp.* у харчових продуктах та продовольчій сировині. Діагностикум адаптовано для проведення аналізів на приладах найбільш відомих виробників (BioRad, Applied Biosystems, Corbett Research, Синтол, ДНК-технологія) і може бути рекомендовано до застосування у лабораторній діагностиці.

Ключові слова: *Salmonella spp.*, ПЛР у реальному часі, харчові продукти і продовольча сировина.

Постановка проблеми. Нині епідеміологічна безпека харчових продуктів як тваринного, так і рослинного походження визначається передусім за мікробіологічними показниками. Це і не дивно, оскільки з-поміж усіх агентів, що спричиняють харчові отруєння у людей, 70 % припадає на патогенні бактерії. Особливу небезпеку становлять такі мікроорганізми як сальмонели, стрептококи, стафілококи та ін., які, розмножуючись і накопичуючись у харчових продуктах, не призводять до зміни їх органолептичних властивостей [1, 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До найбільш небезпечних широко розповсюджених кишкових інфекцій людини та сільськогосподарських тварин належить сальмонельоз. У людини сальмонельоз проявляється у вигляді харчових токсикоінфекцій, які характеризуються значним поліморфізмом клінічного перебігу з переважним ураженням шлунково-кишкового тракту і різним ступенем вираженості симптомів загальної інтоксикації та зневоднення. Основними джерелами та факторами передавання збудника є забруднені харчові продукти, сировина та вода [3].

Сальмонельоз спричиняють бактерії роду сальмонела (*Salmonella spp.*). Згідно із сучасною класифікацією, основою на аналізі ДНК, рід *Salmonella* належить до родини *Enterobacteriaceae*, представлений двома видами (*S. enterica* і *S. bongori*), шістьма підвидами (*enterica*, *salamae*, *arizonae*, *diarizonae*, *houtenae* і *indica*) і нараховує більш ніж 2500 серотипів. Інфекційна доза сальмонел, за різними даними, може становити від 10 до 10⁹ колонієтвірних одиниць та залежить передусім від особливостей організму господаря (імунітет, стан шлунково-кишкового тракту, вік), способу введення патогену, його серотипу та фізіологічного статусу бактерій [4–6].